

4 листопада 2022 року відбулася XXII Міжнародна наукова онлайн-конференція «Харківські соціологічні читання» «Соціологія на війні: місія та соціальна відповідальність науки», у якій взяли участь викладачі кафедри. Конференція зібрала представників наукових та освітньо-наукових установ з усієї України, які незважаючи на складну безпекову ситуацію, змогли представити свої доповіді, взяти участь у дискусійних панелях та круглих столах. Основними напрямками роботи стали секції присвячені актуальним темам, серед яких :

- Трансформація соціально-економічної сфери в умовах війни
- Інформаційні аспекти воєнного протистояння: інформаційна війна; постправа; соціальні мережі
- Статуси, міграції, ідентичності: особливості дослідження нових соціальних груп
- Соціальна безпека як ключова проблема цифрового суспільства
- Освітній процес в умовах воєнного стану.

На конференції було представлено доповіді членів нашої кафедри:

Д.с.н., проф. Пачковський Ю.Ф. у своїй доповіді на тему «Україна: від колективної травми війни до нового виміру власної екзистенції» зазначив, що сьогодні, як ніколи, актуалізується вивчення колективної травми війни як гострого воєнного стресу у контексті «травми свідка», «людських страждань», «пошуку нового сенсу життя», «синдрому військової тривоги», «спільного подолання травматичної події» тощо. Приклад українського суспільства – це приклад високої самоорганізації. Йдеться про значно ширший контекст запобігання колективним травмам, що за своїми наслідками має глибше психотерапевтичне значення, а саме за своїм, як не парадоксально, конструктивним впливом на суспільство загалом. Для України, долання війни як колективної травми – це: 1) остаточне розірвання з радянською минульщиною і з тим, що пов'язане з російськими імперськими зазіханнями і «русским міром»; 2) це можливість відновити свою територіальну цілісність у поєднанні з наданням міжнародних гарантій безпеки і миру та ленд лізом; 3) розбудова громадянського суспільства, передусім, можливостей волонтерського руху, який набув масового характеру і став однією з вагомих передумов боротьби за державність; 4) відкриття нової європейської перспективи України у ролі країни-кандидата до членства в ЄС; 5) інноваційний поступ як повоєнна перспектива відбудови країни із залученням західних інвестицій та широких міжнародних програм підтримки тих регіонів, які особливо постраждали від військових дій; 6) відстоювання демократичних (цивілізаційних) цінностей, їхньої непорушності у сучасному світі; 7) творення нового візерунку солідарних відносин країн, об'єднаних спільним розумінням глобальних загроз, викликаних війною; 8) усвідомлення незламності українського народу у відстоюванні власної незалежності та усвідомлення того, що Україна своїм натхненним опором вже перемогла російського агресора.

Д.с.н., проф. Черниш Н.Й. свій виступ на тему: «Стан української соціології в умовах російсько-української війни» присвятила аналізу структури сучасного соціологічного знання в Україні, за яку активно виступала проф.

Якуба О.О., а саме загально соціологічної теорії, теорій середнього рівня і даних емпіричних досліджень. Станом на початок ХХІ ст. стан соціологічного знання в українській соціології характеризувався порушенням цього органічного зв'язку, коли на рівні (1) загальнотеоретичної теорії досі тривають пошуки нових не-марксистських пояснень, тому загальна оцінка цього стану, за термінологією Дж.Рітцера, є кондиції Мп, тобто «метатеоретизування-прелюд», з якої українській соціології слід переходити на кондицію Ма, тобто на створення аорчної метатеорії. Також на цьому рівні Україна (локальне утворення) висувається у центр глобального, що вимагає переосмислення традиційного соціологічного канону. На рівні (2) теорій середнього рівня в умовах триваючої широкомасштабної агресії росії найбільшої ваги дістають такі дві теорії, як соціологія війни та соціологія нації. Проф. Черниш Н.Й. охарактеризувала головні особливості сучасної соціології війни і показала відмінності у двобій двох різних суспільних систем: демократичної та авторитарної, а також головні характеристики сучасної соціології війни, яка неминуче закінчиться перемогою України. На рівні (3) емпіричних досліджень маємо нині найбільші успіхи: від початку фази гострого військового протистояння і по середину червня 2022 р. представники шести провідних соціологічних центрів країни здійснили вже 35 загальнонаціональних соціологічних досліджень різного характеру, їх результати нині активно представляють на міжнародних наукових конференціях (виступ проф. Черниш Н.Й. на 18 Конгресі Польської соціологічної асоціації у вересні 2022 р. та ін.). Висновок: структура сучасного соціологічного знання в Україні, за яку так активно виступала проф. Якуба О.О., все ще залишається незавершеною, але можна фіксувати вагомі наукові доробки на сучасному етапі на всіх трьох рівнях. Все це дає можливість оптимістичного погляду на подальший розвиток соціології в Україні і на те, що вона буде в стані допомогти як у війні, так і у мирній післявоєнній відбудові.

Д.с.н., проф. Коваліско Н.В. у своїй доповіді на актуальну тему: «Сучасний стан вимушених міграційних процесів та виклики для України» наголосила, що масштаби міграційних процесів внаслідок війни формують перед Україною гуманітарний виклик, з яким вона ще не стикалась у сучасній історії. За результатами Міжнародної організації з міграції (МОМ) станом на червень 2022 року понад 6 млн осіб були внутрішньо переміщеними особами (ВПО) в межах України. Станом на середину липня в материковій Європі перебувало близько 6 млн українських біженців. Узагальнивши результати численних досліджень, відзначено, що однією з найголовніших причин для повернення в Україну буде безпекова ситуація. Міграційними викликами для України загалом є: продовження бойових дій та воєнного стану у довгій перспективі, що поглиблюватиметься соціально-економічними та демографічними наслідками; відновлення повноцінного функціонування міської/сільської інфраструктури; зростання рівня безробіття і навантаження на держбюджет щодо виплат матеріальної допомоги як безробітним, так і переміщеним особам; розробка як короткострокової, так і довгострокової ефективної міграційної соціальної політики щодо повернення більшості громадян з прийняттям відповідних нормативно-законодавчих документів тощо. Сьогодні в Україні має бути переглянута відповідність задекларованої політики у сфері міграції до реального стану речей – спроможність влади адекватно реагувати на міграційні виклики та

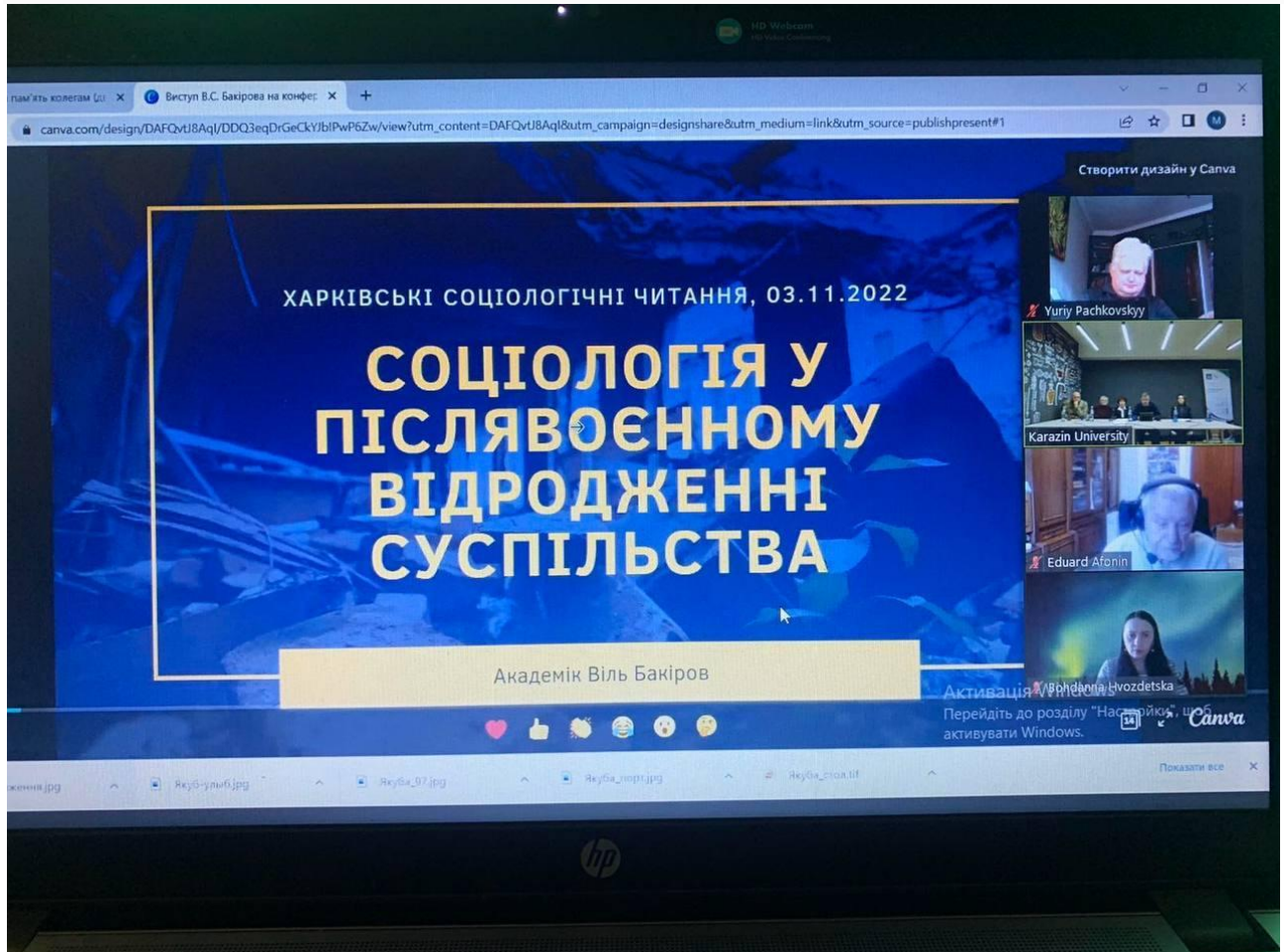
вирішувати низку таких проблемних життєвих ситуацій у переміщених осіб: інформаційно-комунікаційні, житлові, працевлаштування, медичні, психологічні, соціальні, економічні, політичні, інтеграції та адаптації тощо.

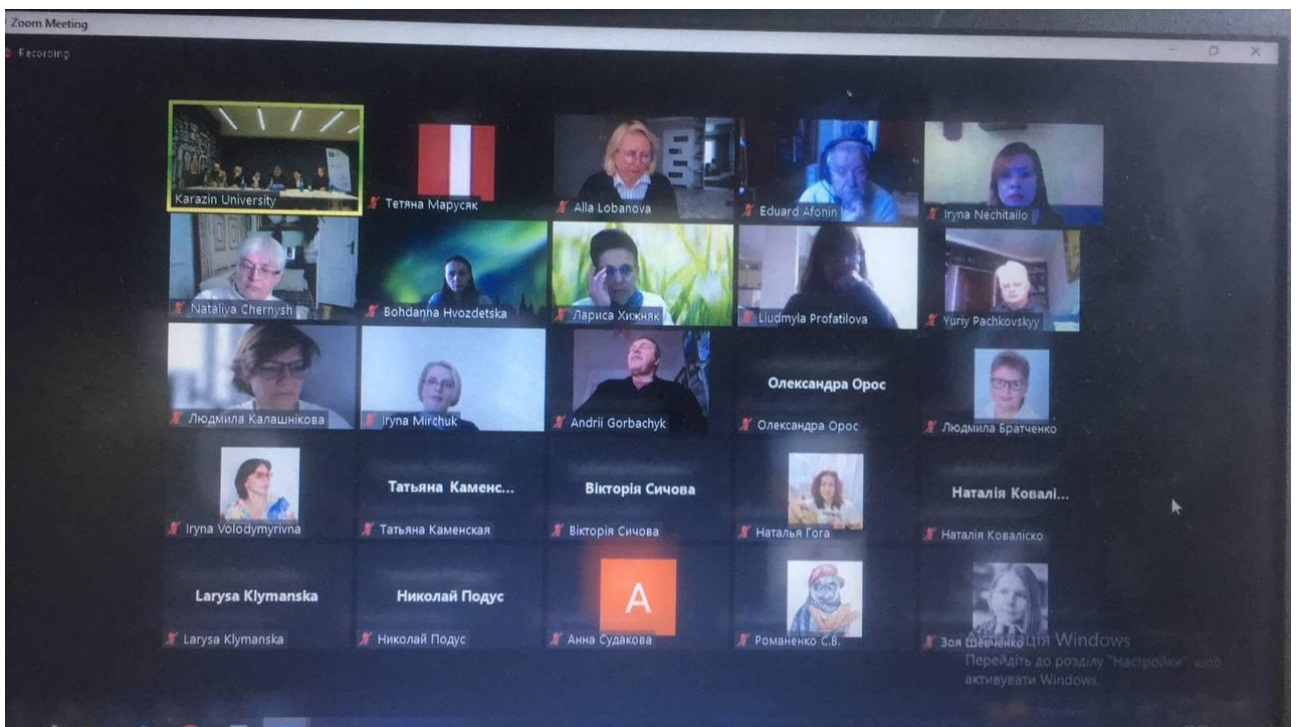
К.і.н., доц. Лапан Т.Д. та к.с.н., ас. Химович О.С. представили спільну доповідь на тему: «Чотирирівневий аналіз Н. Дж. Смелзера до вивчення війни та війська» та зазначили, що війна, яка сьогодні ведеться в Україні, певною мірою, розширює предметне поле для професійного аналізу в сучасній соціології. Отже, постає питання що саме, який дослідницький вектор для соціолога є актуальним у контексті війни, що саме слугує предметом аналізу соціології. У доповіді представлено авторське бачення того, як можна аплікувати рівні соціологічного аналізу Н.Смейлзера (мікро-, мезо-, макро- і мегарівня), результати яких втілені у чотирьох відповідних соціологіях: мікросоціології, мезосоціології, макросоціології та глобальній соціології з релевантними одиницями аналізу до соціологічної проблематики соціології війни та соціології війська/армії. Окреслено пропозиції на користь розмежування предметних полів і проблематики вивчення в межах двох автономних теорій середнього рівня: соціології війни та соціології війська/армії і відповідного виокремлення двох гілок соціологічного знання.

У доповіді к.с.н., доц. Марусяк Т.С. на тему: «Соціальні аспекти функціонування освіти в Україні в умовах війни» окреслила основні виклики, які постали перед системою освіти в умовах війни, а також проаналізовано соціальні аспекти (можливості та загрози) її функціонування та розвитку в цей час. Зазначено, що однією із сфер, що зазнала значних втрат та змін в період воєнного стану є освіта. Це стосується як самого процесу навчання, так і матеріально-технічної бази закладів вищої, середньої та дошкільної освіти. Багато з учнів, студентів, педагогів змушені були покинути свої домівки та переїхати, в тому числі за кордон. Серед загроз виділено: нестабільність умов навчання; психологічний стрес, що позначається на мотивації учнів, студентів і педагогів; міграція; недостатнє оснащення технологічними засобами, інтернетом та потреба в підвищенні рівня цифрової грамотності; продовження навчання у дистанційному форматі веде до звуження кола соціальних контактів, замкненості, ізольованості, відсутності можливостей повноцінної командної роботи та комунікації віч-на-віч з однолітками і педагогами, що має негативні наслідки в процесі соціалізації. До позитивних перспектив віднесено: відновлення навчальних закладів у новому, більш сучасному, модернізованому форматі; вдосконалення безпекових можливостей закладів освіти (обладнання укриттів, тренінги персоналу та учнів у разі загрози); діджиталізація процесу навчання, розширення можливостей використання різного роду онлайн платформ, курсів програм для викладання, отримання та оцінювання знань; розробка онлайн підручників; співпраця з іноземними закладами освіти, обмін досвідом, посилення навчальної мобільності; підсилення національної, культурної, громадянської складової навчальних програм .

Учасники конференції дали низку рекомендацій щодо розвитку соціологічної теорії у напрямку глибшого аналізу кризових явищ в

українському суспільстві, викликаних не лише російсько-українською війною, але й пандемією коронавірусу. Висловлено сподівання на подальшу зустріч соціологів, зокрема у форматі Львівського соціологічного форуму, що відбудеться у квітні 2023 р. у стінах нашого університету.

Yuriy Pachkovsky Karazin University Nataliya Chernysh Тамара Євгенівна М... Eduard Afonin Лариса Хижняк

CHERNYSH, Natalie (Ukraine) - PowerPoint

Файл Основні Вставлення Конструктор Переходи Анонсація Показ слайдів Ресурсування Голосові Фоно Reader PDF Докладніше... Наталія Черниш Сторінки доступу

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13

XXII Міжнародна наукова конференція «Харківські соціологічні читання» пам'яті О.О. Якуби

Черниш Наталія
Доктор соціологічних наук
Професор кафедри соціології Львівського національного університету імені Івана Франка
Віце-президент Соціологічної Асоціації України

**СТАН УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІОЛОГІЇ
В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

з історією Дубіар

Нотатки до слайда

вація Win
дїть до розді
вати Window

ковий запит тут